

جبر

یا

اختیار

یا آن؟

یا هر دو

مؤلف: زهرا علیان نجف آبادی

پیش گفتار

فصل اول

جبر و اختیار

- ۹- مقدمه
- ۱۶- ۱- آمدن بر جبر و اختیار در قرآن مجید
- ۱۶- برداشتن ناصواب از قرآن در رابطه با جبر
- ۱۹- ۲- نفی جبر از دیدگاه قرآن و حدیث
- ۲۱- ۴- اختیار امتیاز بزرگ انسان در قرآن کریم
- ۲۸- ۵- برخی از سیات که مورد استناد جبر گرایان می باشد
- ۳۰- ۶- خالقیت مطلق خداوند در قرآن
- ۳۳- ۷- مفهوم اراده و مشیت الهی در قرآن
- ۳۵- ۸- جبر و اختیار از نظر شیعه
- ۳۷- ۹- فعل اختیاری چه فعلی است
- ۴۰- ۱۰- جبر عارفانه
- ۴۱- ۱۱- نقش ائمه (ع) در برابر انحرافات فکری و علمی
- ۵۰- ۱۲- جبر و اختیار از دیدگاه صدر المتألهین (ملاصدرا)
- ۵۲- ۱۳- مفهوم اختیار از دیدگاه ملاصدرا
- ۵۴- ۱۳- دیدگاه صحیح در مورد جبر و اختیار کدام است؟
- ۵۶- ۱۴- نظریه راسخان در علم
- ۵۹- ۱۵- ارزیابی ملاصدرا از نظریه راسخان در علم
- ۶۰- ۱۶- نظریه نهایی ملاصدرا
- ۶۱- ۱۷- جبر و اختیار از نظر مولوی
- ۶۷- ۱۸- علل جبر گرایی از نظر مولوی
- ۷۱- ۱۹- جبر محمود

فصل دوم

کرامت انسان و آزادی

مقدمه ۷۴

- ۱- آزادی چیست ۷۷
- ۲- تعریف آزادی ۷۸
- ۳- ارزش آزادی ۷۹
- ۴- حوزه اعمال انسان ۸۱
- ۵- خواست انسان ناشی ۸۱
- ۶- آیا انسانها را واجب است به دنیا یا نشدن از خود اختیار داشته اند؟ ۸۳
- ۷- معتزله ۸۴
- ۸- جبریون ۸۴
- ۹- دیدگاه سوم ۸۵
- ۱۰- نظر علامه طباطبایی در رابطه با اختیار انسان چیست؟ ۸۶
- ۱۱- قرآن کریم و کرامت و آزادی انسان ۸۸
- ۱۲- مفهوم کرامت چیست؟ ۸۹
- ۱۳- فلسفه کرامت انسان در قرآن کریم ۹۲
- ۱۴- امانت دار بودن انسان ۹۵
- ۱۵- دارای علم ویژه خداوند ۹۵
- ۱۶- انسان مثل اعلای خداوند ۹۶
- ۱۷- تسخیر جهان آفرینش ۹۷
- ۱۸- انسان، اشرف مخلوقات ۹۹
- ۱۹- انسان، برخوردار از روح الهی ۹۹
- ۲۰- انسان، دارای اراده و اختیار ۱۰۰
- ۲۱- ارزش حیات و زندگی انسان از نظر قرآن ۱۰۱
- ۲۲- نتایجی که از کرامت انسان می توان گرفت ۱۰۳

- ۲۳- تناسب آزادی با کرامت انسان..... ۱۰۵
- ۲۴- تباین کرامت انسان با اجبار و اکراه..... ۱۱۰
- ۲۵- روش صحیح دعوت به دینداری..... ۱۱۳
- ۲۶- تاثیر اخلاق در بحث آزادی و کرامت انسان..... ۱۱۴
- ۲۷- تباین بحران معنویت با کرامت انسان..... ۱۱۶
- ۲۸- سخن پایانی..... ۱۱۸

www.ketab.ir

پیش‌گفتار

بسمه تعالی

موضوع جبر و اختیار، نه تنها مورد سؤال و ابهام همیشگی عوام جامعه مسلمین رده و هست و می‌خواهند بدانند مسئول بروز اتفاقات ریز و درشت و خوب و بد (به زعم انسان) و سرنوشت و تقدیر نهایی آحاد جامعه کیست؟ بلکه موضوعی است بسیار جدی و مورد تامل برای علما و اهل دانش و معرفت، وقتی به متون فلسفی و عرفانی و کلاسی فقه و عارفان بنام و فلاسفه مشهور مراجعه و مطالعه و بررسی می‌کنیم، جدال و مناقشه و تحلیل آنان را می‌توان درک نمود. و اتفاقاً هر چه ابهام و ابهام آنان در این موضوع، فزونی یافته، ناگزیر به اعتراف از عجز در تعین مرز دقیق بین جبر و اختیار انسان در کلیت مسائل است. این واقعیت بسیار هم ذاتی و طبیعی خواهد بود چرا که به هر حال همه انسان‌ها در گام مخلوق اند و محدود به ادراکات و مفاهیم مادی خلقت اند و در مقابل، تنها ذات لا اله الا الله و لایتناهی بار تعالی است که بر تمامی مسائل احاطه دارد و خالق کل کائنات و هم از مادیات و معنویات و پدیده‌های ناشناخته در خلقت می‌باشد و پس.

نگارنده این سطور که از دوره جوانی تا کنون در مباحث قرآن و حدیث و متون اسلامی مطالعه داشته ام مبحث جبر و اختیار، همیشه برایم بعنوان نقطه ی مهم و ناشکفته ای بوده. در گرد همایی دوستان و جلسات قرآن و قتیکه در این مورد سوال یا بحثی پیش میامد در هاله ای از ابهام قرار می گرفتیم و پاسخ رسانی به آن نداشتیم تا اینکه خداوند متعال این توفیق را به اینجانب داد تا در زمینه مبحث جبر و اختیار در حد توان و وسع خودم مطالعات و تحقیقاتی را به انجام برسانم.

در این نوشتار چکیده مساعیات نگارنده خود را جهت دسترسی آسان تر خوانندگان ارائه می نمایم. باشد تا شنندگان معصوم را فتح بابی باشد در این مبحث بسیار پیچیده و وسیع، اذعان دارم که با این اندک مطالعه و تحقیق، به ژرفای حقیقت جبر و اختیار نخواهیم رسید انشاءالله این اقدام را من محرکه ای باشد برای خوانندگان، تا خودشان بیشتر و بهتر و دقیق تر در این زمینه تامل و تفحص نمایند. امیدوارم مورد قبول حقتعالی قرار گرفته و مفید برای حق جویندگان باشد.

زهرای علیان نجف آبادی

انشاءالله - والسلام.